

JAN NILSSON

HEMSKHETER I LUR OCH PÅ HEDE

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I TANUMS HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

7

MORDFÖRSÖK I LUR

BEGÅNGET: 1890-11-23

GÄRNINGSMAN: HALFVORD HANSSON, TORBAL

Utdrag ur domboken från Bullarens Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Lur och på Hede" som gavs ut 2015 av Tanums Hembygdsförening. Boken sljs av föreningen.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

7 MORDFÖRSÖK I LUR

BEGÅNGET: 1890-11-23
GÄRNINGSMAN: HALFVORD HANSSON, TORBAL

v281257.b3930

År 1890 den 26 November och följande dagar förrättas af undertecknad, vice Häradshöfding och t f Domare i orten, lagtima Hösteting med Tanums härad på tingsstället i Hede, dervid följande häradets nämndemän biträda, nämligen:
Häradsdomaren Hans Karolusson i Ljungbytorp,
Otto Carlsson i Bodal,
H P Andreasson i Unneberg,
Martin Hansson i Hästum,
Anton Olsson i Knäm,
Johan Andreasson i Utby,
Handlanden Ludvig Olsson i Lurstorp och
August Olsson i Grebbestad.

Sedan Häradsrätten sammanträd på tingsstället kl 11,30 f m samt ordföranden uppläst sitt af Kongl Hofrätten den 4 November 1890 undfångna förordnande, utlyses tinget och rättegångsfrid påbjudes.

Kronolänsman J A Hansson är närvarande såsom allmän åklagare och för att Rätten tillhandaga med möjligen erforderlig handräckning...

v281257.b4540

1890 den 26 November

No 23

Ordföranden tillkännagifver, att Krlmn J A Hansson till honom denna dag inlemnad en så lydande skrift:
"Till Herr etc _____ **Litt G**

Då med anledning deraf detta ransakningsmål nu företages, tillstädeskommer, i åklagaren Kronolänsmannen Hansson närvaro, Mathilda Johannesdotters fader Johan Andreasson under Östby; hvarjemte den tilltalade Halfvord Hansson införes från häradshäktet.

Efter att berörda skrift blifvit uppläst, framlade den tilltalade en fosfortändsticka på dombordet; och på ordförandens fråga, hvarför han gjorde så, yttrar den tilltalade: "hon är icke bra", dervid förklarande, att tändstickan, som han idag påträffat dernere i "källaren", vore bra, om man icke gjorde något galet med den.

Hörd öfver sina lefnadsomständigheter och ifrågavarande brott uppgifver den tilltalade, att han vet, när han är född, men nämner dervid till en början icke något årtal. Efter en stund säger han sig vara född den 8 Februari 1888. Hans föräldrar äro: Hans Otto Johansson i Torbal och hans hustru Amalia Olsdotter, hvilka begge lefva. Den tilltalade besvarar icke frågan, huruvida föräldrarne berättat för honom, om han är född inom eller utom äktenskapet. Tillspond om föräldrarnas ekonomiska ställning säger den tilltalade: "de äro som de äro", men yttrar angående sin egen ställning: "jag är fattig på det, som ondt är", samt påstår sig nu fylla tjugu år den 8 nästa Februari. Han hade läst sig fram för Prosten Hellberg i Tanum och fick vid femton á sexton års ålder för första gången Herrens Heliga Nattvard i Lurs kyrka, der Komminister Hvidhult predikat den dagen. Den tilltalade kan läsa och skriva. I föräldrahemmet hade han vistats allt ifrån barndomen och såsom barn vallat föräldrarnas "söor". Sistlidne söndag hade han åhört gudstjensten i Lurs kyrka, men kom något sent dit. Komministern Hvidhult predikade der. Efter gudstjenstens slut begaf sig den tilltalade till folkskolläraren Asklunds vedskjul, dit han sett, att Mathilda Johannesdotter från Damhagen under Östby begifvit sig. På fråga om den tilltalade yttrade något till Mathilda Johannesdotter, när han framkommit till henne i vedskjulet, svarar den tilltalade icke, men tillspond, om han gjorde något vid henne, säger han, att han slog henne i hufvudet ofvanför venstra ögat, så att blod "pissade fram". Han hade träffat henne der med härlingengenom att gifva henne en spark med högra benet, dervid Mathilda Johannesdotter skrek. Mathilda Johannesdotter var i lutande ställning sysselsatt med att taga ved i skjulet, men var det ej i denna ställning hon fick omnämnda sparken, utan hade den tilltalade först med händerna sökt "pötta" omkull henne, men misslyckades deri, hvarföre den tilltalade "pötte" henne med sina knän. Deraf föll Mathilda Johannesdotter ej riktigt till marken, men hon fick derefter omförmälde sparken och sedan flere sparkar i bröstet med högra benet. Huru länge han höll på härmed, kan han icke uppgifva, Han förfor så med Mathilda Johannesdotter, som han berättat, enär han skulle "förstöra djefvulens gerningar". Denna tanke uppstod hos honom i kyrkan, men var ej Komministerns predikan af det innehåll, att han till följd deraf kom på denna tanke. I kyrkan hade han beslutat att "förstöra djefvulens gerningar" på Mathilda Johannesdotter, ehuru han ej var arg på henne. Den tilltalade trodde sig hafva "förstört djefvulens gerningar" genom att behandla Mathilda Johannesdotter så, som han gjort. När han gick från kyrkan, såg han först Asklund. Derefter såg han Mathilda Johannesdotter gå in i vedskjulet. Under det

den tilltalade våldförde sig å Mathilda Johannesdotter, inställde sig Asklund i skjulet, sägande under bestörtning öfver den tilltalades handlingssätt: "åjanemej", och tog på den tilltalade men gick sin väg. Den tilltalade blef ej rädd, då Asklund kom. Efter en stund gick den tilltalade hem till sina föräldrar. Under vägen dit tyckte han, att det var "ledt", att han gjort en grof gerning. Afståndet mellan Asklunds och den tilltalades hemvist är en kort bit. Den tilltalade förgick sig på uppgifna sättet mot Mathilda Johannesdotter, derföre att hon "pratade onödigheter", hvilket den tilltalade förklarar vara: "sådant som ingenting var till, såsom ondska, hvilken bestod i djefvulens gerningar; hon hade sagt något särskildt; hon pratade sådant onödigt, när hon var i den tilltalades hem såsom vallhjon". Mathilda Johannesdotter hade sålunda sagt, att "Albin i Torp skulle klå" den tilltalade, men detta var endast "något prat af henne". Då den tilltalade hemkommit i söndags så sörjde han, öfver hvad han åtgjort med Mathilda Johannesdotter, men senare på dagen sprang han omkring i hemtrakten och gjorde ofog. Han hade sålunda hos Samuel Olsson på båtmanstorpet Apleröd under Torbal "kastat sten genom glaset" Hos Halfvord Andreasson i Torbal och Alfred Larsson på torpet Hängedyne hade han slagit ut sju glastrutor, hos Henrik Johansson i Sör Torbal två rutor, hos "Brita" på Orreskogen jemväl glastrutor, på Torp med en slana fönsterrutor, å Såghyttan under Ryrs Ödegård sju glastrutor och hos Hans Andersson å Kungahogen eller Torbal rutor i fähuset. Dessutom hade han vält omkring två bistockar, den ena på Orreskogen, hvarefter han begifvit sig hem. Han hade förfarit på nämnda sätt, "derföre att han skulle förstöra sådana stygga snaror". Sitt förfarande härutinnan hade han jemväl ångrat. Han vet, hvad han säger, åtminstone något. Det vore riktigt sannt att han våldfört sig så mot Mathilda Johannesdotter, som han berättat. Hon skrek, under det han våldförde sig mot henne. Hon var stark, säger den tilltalade. Hans mening var att taga lifvet af henne. Medan han våldförde sig å henne, hade han tanken "att förstöra djefvulens gerningar". Mathilda Johannesdotter blödde af våldet omkring hufvudet. Den tilltalade "datt utför stentrappan", innan han kom hit, säger han, dervid en person med namnet Kaltenback stod bakom honom.

Åklagaren anholder om vittnesförhör med Folkskolläraren Alfred Asklund i Lur, Handlanden Malkolm Johansson i Östby och Anton Olausson, förr i Thorim, nu i Hästhum; och som jäf emot vittnena ej kan utrönas, få de afläggas ed, varnas för dess missbruk samt berätta vid särskilda förhör:

1o Asklund: att hvad den tilltalade uppgifvit angående våldet emot Mathilda Johannesdotter vore sannt. När vt kom hem från Lurs kyrka, hörde vt ett förskräckligt skrik, liknande hundtjut såsom vt:s barn tyckte, med anledning hvaraf vt rusade till vedboden, der vt till sin förskräckelse såg den tilltalade trampa på Mathilda Johannesdotters bröst. Då vt ropade på den tilltalade, hejdade han sig endast ett ögonblick och fortsatte sedan med att trampa henne i hufvudet.

Dertill invänder den tilltalade: "det var i bröstet, sa jag"; hvarefter vt fortsätter sin berättelse och säger, att den tilltalade såg så förskräcklig ut, att vt ej vågade sig på honom. Den tilltalade blef ej rädd när vt kom, men hade en vild blick, hvarföre vt ropade på menniskor, som kommo från kyrkan. Till en början vågade dessa, som blefvo försagde, ej genast nalkas, men sedan inställde sig vittnena Johansson och Olausson, hvilka förde bort den tilltalade till hans föräldrahem. Mathilda Johannesdotter var ej alldeles sanslös, när hon fick se vt, utan ropade på hjälp. Flickan, som är omkring sexton år gammal, blef förskräckligt illa tilltygad af den tilltalade, men doktor amkom samma dag våldet skedde. På qvällen den dagen hade vt, vt:s son Viktor, flickans fader och skolläraren Kallin begifvit sig till den tilltalades hemvist. Han var då lika lugn som inför Rätten i dag samt förklarade, att han icke tyckte illa om Mathilda Johannesdotter, utan djupt ångrade sitt brott, sägande: "det är så illa, så illa, att det varit bättre, om jag icke varit född". Den tilltalade, som gått i skola hos vt, hade visat sig stillsam, dyster och inbunden samt hade svaga fattningsgåfvor, men vt hade ej märkt vid något tillfälle, att han saknat förståndets bruk. Den tilltalade hade från barndomen vistats hemma hos föräldrarna, så att man hade haft ringa kännedom om honom.

2o Johansson: att vt sistlidne söndag bland de sista begaf sig från kyrkan. När vt kom ut på allmänna vägen, såg han vt Asklund, som vinkade med handen och ropade på hjälp. Fyra å fem personer sprang med anledning deraf fram till stället, hvarföre vt ej hade så bråttom, men då Asklund ytterligare ropade: "kom, kom", skyndade vt in i skjulet. Vt såg då först, att vt Olausson höll den tilltalade i axeln och fattade honom om armen. Den tilltalade trampade på något blodigt föremål, så fort han hann med högra foten. Så föreföll det vittnet. Vt fattade den tilltalade om handleden och lade honom bakut på en sågbock eller vedträd. Det var på Mathilda Johannesdotters hufvud den tilltalade trampat, ty, så snart vittnena fått bugt på den tilltalade, såg vt Mathilda Johannesdotter gå upp mot dörren. När vt kom in i skjulet, kunde vt ej skönja några anletsdrag, utan först när hon gick. Vt kunde knappt upptäcka en fläck, som icke var blodig på henne. Vt märkte, att den tilltalades ögon rullade, hans blick var hemsk och svår att glömma och han hväste med munnen. Han syntes likgiltig, för hvad som skett. Någon af de tillstädeskomne yttrade till honom: "hvarföre gjorde du så?" Med anledning deraf svarade en annan förebrående: "du ser väl, att karlen är galen". Vt känner föga den tilltalade, men han har sett besynnerlig ut. När han varit inne i vt:s handelsbod, hade han knappt sagt, hvad han velat; och

3o Olausson: att, då vt gick från kyrkan ifrågavarande dag, vt hörde ett besynnerligt skrik, men fästade sig ej dervid, förrän vt Asklund kom och ropade, "att det var en ursinnig man, som ville taga lifvet af tösen". När med anledning deraf dörren till vedskjulet öppnades, såg vt, som blef rädd, att den tilltalade, så fort han hann, spännde på Mathilda Johannesdotters hufvud, tills vt fått fatt i honom samt vt Johansson kommit och fått tag på honom. Den

tilltalade satte sig icke till motvärn, utan stod helt lugn, som om icke någon varit tillstädes, hans blick hade vt icke oserverat. Vt såg, att Mathilda Johannesdotter låg derinne med blodigt hufvud äfvensom skymten af henne, då hon gick derifrån, men hade vt då ej iakttagit, huru hon såg ut. Vt följde den tilltalade hem. Vt Johansson var följaktig ett stycke på vägen. Under hemvägen frågade vt den tilltalade, om han var arg på Mathilda Johannesdotter, dertill denne svarade ett lågt ja, såsom vt vill minnas, men ej kan han på eden fästa. Han var lugn under hemvägen och upplyste vt till och med om gångstigen till hemmet. Den tilltalade, som vt känner, är tyst och stillsam, men vet vt ej något vidare om honom.

Upprepadt och vidkänt.

Wittnena, af hvilka Johansson har 11 kilometer, Olausson 14 kilometer och Asklund 11 kilometer hit, tillerkännas på begäran godtgörelse förskottsvis af allmänna medel med en kr 50 öre i traktamente för en i vittnesärendet tillsatt dag samt dessutom reseersättning enligt lagen den 4 Juni 1886. Ytterligare hörd upplyser den tilltalade, att, sedan han föröfvat nämnda brott, han begifvit sig till kyrktornet och kyrkmurarne i Lur; och på fråga, om han kastat sten der, förnekar han detta under yttrande: "då var jag i helvetet". När han föröfvat brottet mot Mathilda Johannesdotter, gjorde det ondt i hans hufvud. Detta kände han jemväl, under det han föröfvade brottet. Han förstod hvad vittnena i målet yttrat och tyckte sig hafva gjort så, som de berättat. "Det var något, som skett så", hvarföre den tilltalade ej ville säga, om de uppfattat något origtigt. Den tilltalade hade läst i andliga böcker, såsom Luthers postilla och testamentet, men säger den tilltalade till en början, att han icke ur dessa böcker läst något, som ingifvit honom tanken på att förfara så, som han idag berättat, men yttrar sedan, "att han rättade sig efter testamentet, då han gjorde så" och slutligen, "att han tänkte ingenting".

Johan Andreasson framställer icke i dag något yrkande i målet; hvilket antecknas, hvarefter åklagaren anhåller om uppskof med målet för att få utrönt, hvilken skada Mathilda Johannesdotter erhållit genom det henne ågångna våldet; inlemnande åklagaren ett så lydande prestbetyg:

"Att häktade _____ **Litt Arg**

Efter enskild öfverläggning meddelas följande, offentligen afkunnade

Beslut

Ransakningen uppskutes till Fredagen den 12 nästa December, klockan tio f m, då i åklagarens närvaro den tilltalade skall inför Häradsrätten inställas; börande åklagaren då förete läkarbevis angående den skada, som tillfogats Mathilda Johannesdotter; och varder i afbidan på denna ransakning den tilltalade införpassas till kronohäktet i Uddevalla.

Sessionen slutade kl 1,20 på natten.

v281257.b4600

No 23 Litt G

Till Herr Ordföranden i Tanums härads rätt!

Sedan hos mig blifvit anmält att pigan Mathilda Johannesdotter i Östby den 23 dennes så svårt misshandlades af hemmasonen Halfvord Hansson i Torbal att möjligen döden eller svårare framtida men deraf kan blifva en följd, har jag i häkte inmanat Hansson samt till idag hitkallat den misshandlade flickans fader Johan Andreasson under Östby samt för att såsom vittnen höras: folkskolläraren Asklund och Handlanden Malkolm Johansson i Östby samt Anton Olausson i Torrim och anhåller för den skull att Herr Ordföranden ville företaga ransakningen denna dag. Tingsstället Hede den 26 November 1890.

J A Hansson

v281257.b4660

No 23 Litt: Arg

Att häktade hemmasonen Halfvord Hansson från Torbal af nedanskrifna församling, är född den 8de Februari 1870 (sjuttio) i Lurs församling af Bohus län och döpt, eger hjälplig kristendomskunskap, har inom svenska kyrkan begått H. H. nattvard och är dertill fortfarande oförhindrad samt åtnjuter medborgerligt förtroende varder härmed på begäran intygadt. Tanum af Bohus län i Pastors Expeditionen den 26 Nov 1890 /nittio/

S D Hellberg

P 1

Dombok

hållen vid urtima ting med Tanums härad på tingsstället i Hede den 12 December 1890. Närvarande: Ordförande, undertecknad, Domare i orten samt Nämndemännen Häradsdomaren H A Carolusson i Ljungbytorp, H P Andreasson i Unneberg, Anton Olsson i Knem, Martin Hansson i Hästhum, August Olsson i Greby, Johan Andreasson i Utby och Ludvig Olsson i Lurstorps.

Urtima tinget utlyses och rättegångsfrid påbjudes.

No 1

Jemlikt Häradsrättens beslut den 26 sistlidna November vid nu pågående lagtima hösteting i häradet, företages denna dag till vidare handläggning det under No 23 i DB då förekomna ransakningsmålet angående Kronolänsman J A Hanssons åtal mot häktade drängen Halfvord Hansson från Torbal, för svårare misshandel m m, och inställes härvid i närvaro af Kronolänsman Hansson åklagare, häktade Halfvord Hansson inför Häradsrätten af honom från fängelset i Uddevalla åtföljande fänggevaldigern P A Bergendahl.

Den af den tilltalade misshandlade Mathilda Johannesdotter är numera så pass återställd, att hon kunnat iakttaga inställelse för Rätten, men hon säger sig fortfarande lida af smärtor både i hufvud och bröst och har i svullnad öfver venstra ögat ett större ärr, hvarjemte sjelfva ögat är blodsprängdt. I öfrigt tillstädeskomma såsom målsegare Mathilda Johannesdotters fader Johan Andreasson under Östby, Samuel Olsson på Apleröd under Torbal, Alfred Larsson i torpet Hängedyn under Torbal, Henrik Johannesson i Sör Torbal, Olaus Andersson i Orreskogen, Albin Carolusson i Ryrs Ödegård och Hans Andersson i Torbal, äfven kallad Kungahogen.

Protokollet för sista ransakningen läses och lemnas utan anmärkning, hvarefter den tilltalade höres angående åtskillga i protokollet anmärkta omständigheter och gifver i allmänhet rediga svar på framställda frågor. Han medgifver, att hans vid sista ransakningen ofta begagnade uttryck "djefvulens gerningar" var dumt och att han var förtretad på Mathilda Johannesdotter, emedan hon hade "pratad" derom, att torprarne, hvarmed hon menade Albin Carolusson i Ryrs Ödegård, kalladt Torpet, eller hans folk skulle slå den tilltalade. Han beslutade redan i kyrkan att härför hämnas på Mathilda Johannesdotter och att misshandla henne, men detta hade nog icke skett den gången, om han ej vid utgåendet från kyrkan fått se henne. Han säger sig icke veta, om hade för afsigt att döda Mathilda Johannesdotter, men säger "att det kunde ej varit omöjligt", om han icke blifvit hindrad.

Huru misshandeln börjades, vet han icke med säkerhet, men tror, att han då han fick se henne sitta lutad och plocka till sig ved, sparkade henne med sin högra fot öfver hennes venstra öga, hvarefter han med händerna ryckte henne baklänges och sparkade henne med sin jernskodda klack i ansigtet. Den tilltalade har, ehuru han nu synes vara vid redig sinnesförfattning, endast med svårighet kunnat förmås att svara och ju flera frågor han fått mer och mer dröjt med svaren, så att samma fråga måst flera gånger upprepas. Han säger, att han icke är fullt frisk, utan känner tyngd och yrsel åt hufvudet och att detta onda kändes mycket våldsamt den dag misshandeln föröfvades.

Den tilltalades fader Hans Johanneson i Torbal är jemväl närvarande och yttrar på frågor, att hans son söndagen den 23 sistlidne November hemkom från kyrkan något senare än vanligt och såg då besynnerlig ut. Han åtföljdes till hemmet af vt Anton Olausson i Hästhum. Hans Johannesson och hans hustru blifva mycket oroliga öfver sonens utseende och på deras fråga, hvad han gjort, yttrade han, att han gjort så illa, att det varit bättre, att han icke varit född. Hans Johannesson har aldrig förstått, att sonen icke haft sina fulla själsförmögenheter, men han har alltid varit mera tyst och sluten än folk i allmänhet vid hans ålder.

Det antecknas, att den tilltalades moder Amalia Olsdotter är syster till Andreas Olsson från Torbal, som hösten 1888 i sinnesförvirring begick dråp å Fjerdingsmannen August Persson från Gusgård.

Målsegandene fordra ersättning sålunda: Samuel Olsson i Apleröd för tre fönstrutor och för en fönstrbåde med 1 kr 20 öre och för en bordduk och en bordknif, som blefvo skadade af den genom fönstret kstade stenen med 1 kr äfvensom för boende under natten till måndagen åt hustru och barn, hvilka icke kunde vistas i Apleröd, förrän nya fönsterrutor blifvit insatta, 1 kr 50 öre eller sammanlagdt 3 kr 70 öre.

Halfvord Andreasson har uppsatt sitt fordringsanspråk i följande räkning:

"Räkning för af Halfvard etc _____ **Litt A**

Alfred Larsson i Hängedyn inger jemväl räkning så lydanade:

"Räkning för af Halfvord etc _____ **Litt B**

Henrik Johansson i Torbal har af den tilltalades fader Hans Johannesson erhållit godtgörelse för två fönsterrutor hvadan han icke har något ersättningsanspråk.

Likasa yttrar Olaus Andersson i Orrskogen, att han af Hans Johannesson blifvid godtgjord för nio fönstrutor, som den tilltalade slagit sönder och har således härför ingenting att fordra, men deremot har Olaus Andersson icke bekommit någon ersättning för att den tilltalade hos honom vräkt omkull en bikupa. Hela honungsbygget i kupan lossnade så att bina måtte slagtas. Härför fordrar Olaus Andersson fem kronor.

Albin Carolusson i Torp säger att den tilltalade dels i Sghyttan under Ryrs Ödegård och dels i fähuset vid Torp med en stock sönderslog femton mindre fönsterrutor och i bostaden hos Albin Carolusson två större rutor, för

hvilket allt Albin Carolusson fordrar fem kr.

Hans Andersson i Kungahogen fordrar för sju sönderslagna fönsterrutor två kr och för två kullvräkt bistrockar tio kronor.

Den tillt bsvarar med ett svagt uttalat 'ja' den till honom ställda frågan, om han sönderslagit alla nu uppgifna fönsterrutor och kullvräkt bistrockar på Orrehagen och Kungahogen. På fråga om anledningen till allt detta ofog yttrar den tilltalade, att Halfvord i Torbal och andra, som gingo efter honom, då han gick från kyrkan, sade, att han var en dålig karl, men huruvida dessa uttalanden skulle förekommit under det han gick från kyrkan till vedskjulet, der Mathilda Johannesdotter misshandlades, eller från vedskjulet till hemmet är omöjligt att få utredt, oakadt Ordförandens ofta upprepade frågor.

Albin Carolusson anhåller, att Ordföranden ville fråga den tilltalade, huruvida han icke under sitlidet års sommar med en yxa bläckt åtskilliga större och mindre träd på Albin Caolussons skog, hvilken gränsar intill Hans Johannessons i Torbal. På härom framställd fråga, ser den tilltalade något förvirrad eller nedslagen ut, men kan icke förmås att derpå afgifva något svar. Men antagligen härleder sig från denna Albin Carolussons misstanke mot den tilltalade Mathilda Johannesdotters af honom upprepade uttryck, att Albin i Torp skulle klå den tilltalade.

Alla målsegandena fordra ersättning för deras inställelse här idag med fem kr hvar utom Samuel Olsson i Apleröd, som säger att han för närvarande vistas på Resön och fördenskull kan för sin del icke åtnöjas med mindre än tio kronor.

Johan Andreasson i Östby inlemnar skrift och bevis af följande lydelse:

"Anförande etc _____ se **Litt C**

"Undertecknade hvilka _____ se **Litt D**

Efter uppläsandet häraf yttrar åklagaren, att som det ännu är ovisst, huruvida Mathilda Johannesdotter kan blifva fullt återställd efter den henne öfvergångna svåra misshandeln, så nödgas åklagaren anhålla om ytterligare uppskof.

Åklagaren och målseganden tillsägas taga afträde och den tilltalade utföres ur tingssalen, medan Häradsrätten beslutar följande i parternas närvaro afsagda

Utslag

Med anledning af hvad under ransakningen förekommit angående den tilltalades sinnesbeskaffenhet, den tid åtalade förbrytelserna föröfvades, finner Häradsrätten nödigt erhålla utlåtande från Kongl Medicinalstyrelsen, huruvida den tilltalades vid ifrågavarande tillfällen kan anses hafva helt och hållet eller till någon del saknat förståndets bruk, i följd hvaraf yttrande härom först skall från Läkaren vid Centralfängelset i Uddevalla infordras för att åtfölja ransakningshandlingarne till Medicinalstyrelsen, och varder med anledning häraf ransakningen utställd att åter förekomma å dag, som, efter det Mdicinalstyrelsens utlåtande till Domhafvanden ankommit, framdeles varder bestämd och hvarom målsegandena skola genom åklagarens försorg erhålla underrättelse; skolande den tilltalade i afbidan härpå till Centralfängelset i Uddevalla åter införpassas. Som ofvan

På Häradsrättens vägnar

F D Carlborg

v281257.b6240

Litt A

Räkning

För af Halfvord Hansson inslagne 2ne

fönsterrutor	80 öre
--------------	--------

lagat en sönderslagen fönsterbåge	1,20
-----------------------------------	------

en rullgardina	1,00
----------------	------

för mitt besvär att anskaffa och istånd-sätta fönstret	1,50
--	------

för min inställelse i dag med	5,00
-------------------------------	------

Summa	9,50
-------	------

Halfvord Andreasson

Torbal

v281257.b6230

No 1 Litt B**Räkning**

för af Halfvord Hansson inslagna 6 st	
fönsterrutor fordras 33 öre st	2 kr
för mit besvär att anskaffa den och	
få dem insatta	1,50
för min inställelse i dag	5,00
Summa kr	8,50

Alfred Larsson
på Hängdyne under Torbal

v281257.b6250

No Litt C**Anförande**

Genom den tilltalades egna erkännande och de afgifna vittnesmålen, anser jag vara styrkt, att den tilltalade och häktade Halfvord Hansson från Torbal med uppsåt gjort försök, att mörda min omyndiga dotter Mathilda Johannesdotter från Östby, hvilket mordförsök endast blef af andra personer och omständigheter, som voro af gerningsmannens vilja oberoende, förhindradt; så kan det icke undgå mig, att å den tilltalade, yrka den påföljd 14 kapitlet 2 § Strafflagen bestämmer; och som min nämnda dotter blifvit af den tilltalade svårt misshandlad och måst utstå svåra plågor samt möjligtvis alldrig blir fullkomligt återställd till sin förra hälsa, och hon, till följd deraf lidit och lider förlust i sin näring, får jag, på grund häraf och med stöd af 6 kapitlet 2 § Strafflagen anhålla, att den tilltalade må åläggas ersätta min dotter efter denna räkning:

Betalt till Doktor	8 kr	
Skjuts efter honom från Östby till Hoghem och åter till Östby 28 kilometers väg å 16 4/11 öre km. God	4,58	
Likaledes för hans hemskjutsande 14 km väg å 16 4/11 öre	2,29	6,89
Betalt för medikamenter		5,25
För vård och skötsel af kunnig person i 14 dagar å 1,50		21,00
För kost och särskildt rum under 14 dagar å 1,50, samt förlust i arbetsförmågan		21,00
Läkarebetyg antages kosta		5,00
För sveda och verk, minst ty hvem ville för detta belopp underkasta sig att möjligen mista lifvet		500:-
Ersättning framtida bristande arbetsförmåga och möjligt men i hälsan		500:-
För skjuts till Doktorn d 11/12 90 att få betyg		4,58
Tillkommer för undertecknads resa till tingsstället den 26/11 skjuts fram och åter för 22 km å 16 4/11 öre km		3,60
dagtraktamente och tidspillan	4,50	8,10
För inställelse i dag lika		8,10
Gör tillsammans		1087 kr 90 öre

Och som den tilltalades föräldrar, enligt hvad vidfogade styrker, ingått på, att för den tilltalade betala för allt hvad han tillfogat min dotter så får jag vördsamt anhålla, att den tilltalades föräldrar, om de är tillstädes, blifva af domstolen tillfrågade, huruvida de äfven inför Rätten vidhålla detta sitt åtagande, och om de så göra, anhåller jag, att de i det slutliga utslaget blifva förpligtigade ofvanstående belopp gälda.

Östby den 12 december 1890

Johan August Andreasson

No Litt D

Undertecknade, hvilka samma dag som Halfvord Hansson i Torbal försökt mörda pigan Mathilda Johannesdotter i Östby, bsökte denne i hans föräldrars hem, kunna härmed intyga, att föräldrarna då lofvade att betala alla de kostnader, som voro nödvändiga för flickans återställande jämte ersättning för sveda och värk.

Hogen och Östby den 11 december 1890

A S Kalin
folkskollärare

A Asklund
Folkskollärare

Dombok

hållen vid urtima ting med Tanums härad på tingsstället i Hede den 11 februari 1891.

Närvarande: Undertecknad v. Häradshöfding och t f domare i orten samt nämndemännen:

Häradsdomaren H A Carolusson i Ljungbytorp, H P Andreasson i Unneberg, Anton Olsson i Knäm, August Olsson i Greby, Johan Andreasson i Utby och Lydvig Olsson i Lurstop samt extra nämndemännen Kronofogden, v Häradshöfdingen S Ljunggren, Gästgifvaren Cl Bohlin i Hede och Johannes Eliasson i Hoghem.

Sessionen börjar kl 12 på dagen.

Urtima tinghet utlyses, och rättegångsfrid påbjudes.

No 1

Sedan, med anledning af denne Häradsrättens beslut vid urtima ting den 12 december 1890 Domhafvanden jemte skrifvelse till Kongl Medicinalstyrelsen öfversänt Häradsrättens protokoll i målet angående häktade och för svårare misshandel m m tilltalade drängen Halfvord Hansson från Torbal tillika med fängelseläkaren, Medicine Doktorn O E Åhlströms den 10 nästlidna Januari i enlighet med berörda beslut meddelade betyg under anhållan, att Kongl Medicinalstyrelsen ville afgifva utlåtande, huruvida den tilltalade vid de tillfällen, de i protokollen omförmälda förbrytelser föröfvades, kunde anses hfva helt och hållet eller till någon del saknat förståndets bruk, så har Kongl Medicinalstyrelsen återställt handlingarna, hvilka jemte utlåtande till Domhafvanden inkommit den 28 sistlidna Januari, hvarefter Domhafvanden till denna dag utsatt ransakningsmålet derom vederbörande under rättats; Och då målet nu företages, inställer sig i åklagaren Kronolänsmannen J A Hanssons närvaro såsom målseganden Mathilda Johannesdotters fader Johan Andreasson under Östby, Samuel Olsson Apel på Apleröd under Torbal, Halfvard Andreasson i Torbal, Alfred Larsson i Hängedyne under Torbal, Henrik Johansson eller Johannessson i Sör Torbal, Albin Carolusson i Ryrs Ödegård och Hans Andresson i Kungahogen, men Olaus Andersson i Orreskogen inställer sig icke, oaktadt han enligt en af åklagaren nu förededd kallelse till denna dag deraf lagligen den 8 i denna månad undfått den.

Ordföranden föredrager de målet angående handlingar, af hvilka Åhlströms betyg har denna lydelse:

"Till Tanums etc _____ **Litt A**

Kongl Medicinalstyrelsens utlåtande lyder sålunda:

"Till Domhafvande etc _____ **Litt B**

Såsom svar på Domhafvandens skrifvelse, hvarigenom Halfvord Hansson reqvirerats till denna dag, har den 7de i denne månad ankommit denna skrifvelse:

"Till Herr Domhafvande etc _____ **Litt C**

dervid är fogadt ett så lydande inlägg:

"Ransakningsfången etc _____ **Litt D**

Johan Andreasson antager såsom sitt rättegångsbiträde Skrifvaren E A Svensson i Östby, hvilket antecknas, hvarefter protokollet för sista ransakningen uppläses och lemnas utan anmärkning.

Åklagaren tillkännagifver, att han visserligen erhållit intyg från Herr Provincialläkaren Axel Belfrage, om den Mathilda Johannesdotter ågångna misshandeln, men som detta innehåll, att Mathilda Johannesdotter ej kom att för

framtiden lida något men, hade åklagaren icke ansett nödigt medhafva det; dock ville åklagaren hafva anmärkt, att Mathilda Johannesdotter såsom hon för åklagaren i dag berättat, numera och efter misshandeln känner en rädsla för menniskor, som hon förut icke känt.

Mathilda Johannesdotter, hvilken nu kommer personligen tillstådes i målet, upplyser, att hon fortfarande känner något ondt i sitt bröst efter misshandeln, och att hon hyser rädsla för menniskor i tro, att dessa i likhet med Halfvord Hansson skola öfverfalla henne, men att hon såsom Provincialläkaren intygat, ej få något framtida men af misshandeln.

Det i sista protokollet omförmälda ärr synes idag något litet.

Den tilltalades fader, Hans Johansson i Torbal, tillkännagifver på frågor, att han vill till Mathilda Johannesdotter utgifva följande i hennes skrift upptagna poster nemligen: 8 kronor till doktor, 6 kr 87 öre för doktors hemtning och hemskjutsning, 1 kr för läkarbetyget, hvilket Johannesdotter nu upplyser icke hafva kostat mera 4 kr 58 öre för betygets hemtning, 21 kronor för vård och skötsel af kunnig person i 14 dagar, 21 kronor för kost och särskildt rum under 14 dagar samt förlust i arbetsförtjenst, hvaremot Hans Johansson bestrider att utgifva öfriga i skriften utfordrade belopp.

Johannesdotter begär öppen talan emot Hans Johansson att af honom utfå i dag erkända och öfriga i skriften upptagna ersättningsbelopp på grund af hans löfte derom enligt intyg af folkskolläraren H T Kalin och A Asklund samt fordrar ersättning för uppvaktningen i målet i dag med 10 kronor.

Albin Carolusson i Ryrs Ödegård ingifver denna skrift:

"Till Tanums etc _____ **Litt E**

Efter uppläsandet häraf åberopa såväl åklagaren som målseganden skriftens innehåll de sistnämnda utom Johannesdotter, som sedan begärt ersättning, och Samuel Olsson Apel, som begär ersättning med 8 kronor, under anspråk på godtgörelse för inställelsen i dag med 5 kronor åt dem hvar.

Hans Johansson yttrar på fråga, att han är villig taga den tilltalade i sin vård, derest så lagligen honom kan tillåtas, men åklagaren och målseganden förklara, att Hans Johannessson redan visat sig oduglig vårda sin son, då han icke förhindrat honom föröfva de ofog, hvarom protokollen i målet lemna upplysning; Förbehållande sig samtliga målsegande på grund af Hans Johanssons berörda löfte att emot honom få anhängiggöra talan angående de ersättningsbelopp, som de i målet utfordrat af den tilltalade, derest denne bfunnes sakna medel till deras gäldande. I sådant skick öfverlemnas målet till afgörande.

Efter enskild öfverläggning meddelas följande, offentligen afsagda

Utslag

Ehuru, genom hvad i målet förekommit, måste anses ådagalagdt, att tilltalade Halfvord Hansson, sedan han den 23 November 1890 bevisat gudstjenst i Lurs kyrka, inställt sig i folkskolläraren Alfred Asklunds vedskjul och der våldfört sig å Mathilda Johannesdotter sålunda, att han först omkullslagit samt derefter tilldelat henne åtskilliga sparkar dels å bröst dels ock å hennes ansigte, deraf hon varit sängliggande men icke kan anses få något men för framtiden, samt att den tilltalade samma dag hos Samuel Olsson Apel i Apleröd sönderslagit 3 fönsterrutor och en fönsterbåge, derpå denne fordrat ersättning med en krona 20 öre och med en kastad sten skadat en bordduk och en bordknif, därför Olsson fordrat ersättning med en krona; hos Halfgvord Andreasson i Torbal inslagit 2ne fönsterrutor samt sönderslagit en fönsterbåge och en rullgardin, därför med besvär att anskaffa och istandsätta ett fönster fordrat 4 kr 50 öre; hos Alfred Larsson i Hängedyn sönderslagit 6 fönsterrutor, för hvilka med besvär för nyas anskaffande och insättande begärt 3 kr 50 öre; hos Henrik Johansson i Sör Torbal sönderslagit 2 fönsterrutor, för hvilka den tilltalades fader lemnat godtgörelse och därför icke utfordrats någon i målet; hos Olaus Andersson i Orreskogen sönderslagit nio fönsterrutor och kullvräkt en bistock, så att honungsbygget lossnat, och bina måst slagtas, i hvilket sistnämnda afseende utfordrats ersättning med fem kronor; hos Albin Carolusson i Ryrs Ödegård sönderslagit 17 fönsterrutor, deraf 15 mindre och 2 större, hvarför begärts ersättning med fem kronor och hos Hans Andersson i Kungahogen sönderslagit 7 rutor och kullvräkt 2 bistockar, i hvilka afseenden begärts tillhopa tolf kronor; likväl och som af Kongl Mdicinalstyrelsens utlåtande i målet inhemtats, att den tilltalade vid åtalade gerningars begående måste anses hafva saknat förståndets bruk, hvilket äfven vinner stöd af förekomna omständigheter i målet, kan den tilltalade icke emot stadgandet i 5 kap 5 § Strafflagen, enligt lydelsen i Lagen den 20 Juni 1870, till ansvar för berörda gerningar fällas; men förklarar emellertid Häradsrätten att den tilltalade, såsom varande för allmänna säkerheten nädlig, skall till vederbörande myndighet öfverlemnas att om honom taga vård; och förpligtas den tilltalade att ersätta nämnda målsegande häröfvan i utslaget upptagna belopp samt dessutom utgifva till Samuel Olsson Apel en kr 50 öre, som han utfordrat för herberge under en natt åt hans hustru och barn till följd af den tilltalades åtgärd att på berörda sätt göra Olssons bostad obeboelig, till Olaus Andersson fem kronor och till öfrige nyss omförmälda målsegande 8 kronor åt dem hvar för inställelsebesvär i målet äfvensom till målseganden Mathilda Johannesdotter sex kronor 87 öre för doktors hemtning och hemskjutsning, 8 kronor arfvode till doktor, 5 kr 25 öre utlägg till medikamenter, 42 kronor för vård, skötsel, kost och rum, 200 kronor i sveda och värk, 4 kr 58 öre för resa att hemta betyg af doktor, en krona såsom arfvode därför och 12 kronor för inställelsebesvär i målet; hvarjemte den tilltalade skyldig kännas att till statsverket återgälda, hvad af allmänna medel förskjutits eller kommer att förskjutas till i målet afhörda vittnen.

(Besvärshänvisning meddelad)

Åklagaren tillkännagifver, att han är med utslaget nöjd.

Tinget aflyses kl 1,30 e m. Som ofvan

På Häradsrättens vägnar

Theodor Wetterwik

v281258.b2950

Inkom till Domhufvanden d. 16 Jan 1891

No 1 Litt A

Till Tanums Vållofliga Häradsrätt!

Enligt Edert utslag af d. 12 sistl. December, mig tillhandakommit d 23 i samma månad, har jag anmodats att meddela betyg om häktade och för lifsfarlig misshandel m m tilltalade hemmasonen Halvord Hanssons sinnesbeskaffenhet den tid åtalade förbrytelsen föröfvades, samt huruvida den tilltalade vid ifrågavarande tillfällen kan anses hafva helt och hållet eller till någondel saknat förståndets bruk, så får jag, som tagit del af handlingarna i målet och förnyade gånger undersökt Halvord Hanssons kropps- och sinnesbeskaffenhet under hans vistelse i fängelset, afgifva följande förklaring och utlåtande.

Ur rättegångshandlingarna må anföras att den tilltalade på hemvägen från kyrkan, der han bevistat Gudstjensten, den 23 sistl November utan rimlig anledning i fullt raseri illa misshandlat flickan Mathilda Johannisdotter i ett öppet vedskjul, men från vidare misshandling hindrats af tillkommande personer, hvarefter han afförts till hemmet, hvarifrån han samma dag aflägsnat sig och sprungit omkring i hemtrakten, hvarunder han på många ställen bedrifvit allehanda ofog, till hvars föröfvande ingen rimlig bevekelsegrund kunnat uppletas.

Enligt vittnets, Skolläraren Asklunds utsaga, har den tilltalade, som gått i vittnets skola, visat sig stilklsam, dyster och inbunden samt haft svaga förståndsgåfvor. Ett annat vittne bemärkte, att den tilltalades ögon, vid misshandelns föröfvande "rullade", att hans blick var hemsk och svår att glömma och att han hväste med munnen, samt syntes likgiltig för hvad som skett. Vittnet upplyste vidare, att den tilltalade sett besynnerlig ut vid föregående besök i vittnets handelsbod och knappast uttalat hvad han velat. En annan vid misshandeln närvarande person uttryckte sin åsigt "att karlen (den tilltalade) var galen". Ett tredje vittne förmäler, att den tilltalade efter slutad misshandel, då han häruti afhörts, icke satt sig till motvärn, utan stått helt lugn, som om icke någon varit tillstädes eller någonting händt.

Vid senare anstald ransakning har den tilltalade lemnat något redigare besked, samt erkänt att hasn varit "förtretad" på Mathilda Johannesdotter, dock synes härvid att döma af förekomna omständigheter vid ransakningen, som hans sinnesbeskaffenhet ej heller vid detta tillfälle varit normalt.

Det i handlingarna intagna prestbetyget innebär icke någon antydning, att den tilltalade lidit eller lider af någon sinnessjukdom.

I handlingarna märkas en anteckning, att den tilltalades morbror, Andreas Olsson från Torbal, hösten 1888 under sinnesförvirring begick dråp å Fjerdingsmannen August Olsson från Gusgård och att således sinnessjukdom är tillfinnandes bland den tilltalades närmaste släkt.

Vid förnyade gånger företagen undersökning af Halvord Hanssons kropps- och sinnesbeskaffenhet får jag anföras: att kroppsutvecklingen är i allo normal, ansigtsfärgen numera blek, ansigtsuttrycket lidande eller likgiltigt, ingen arbetslust. Han ligger största delen af dagen på sängen, dock klädd och kan endast med svårighet förmås att stiga upp derifrån. Sömnens lär numera vara temligen god, andnings- matsmältnings- och rörelseorganerna i normalt skick, likasom se- och exkretioner. Lynnet under de första dagarna af fängelsetiden uppbrusande och våldsam, men sedermera ojemnt och retligt. Ingen akut eller spår af kronisk sjukdom kan upptäckas. Sinnesstämningen nedstämd o slö, uppmärksamheten förminskad, uppfattningen ofullständig, minnet svagt. Tankeverksamheten långsam, talar lågt och svårfattligt. Han svarar sällan på frågor och om dessa berör den begångna misshandlingen svarar han oföränderligt, "att det var ledt". Rörelserna äro långsamma, tröga, icke automatiska, ingen darning, förflamning eller tvångsrörelse förmärkes.

Han var i början af fängelsetiden våldsam, men numera stillsam, dock opålitlig, så att bevakning både natt och dag måst för honom anordnas.

Fängelsets direktör och vaktbetjening hafva på tillfrågan förklarat, att enligt deras åsigt den tilltalade icke kan anses hafva sitt förstånds fulla bruk.

Med anledning af hvad nu anförts och af hvad jag vid möjligast noggranna undersökningar rörande Halvord Hanssons kropps- och sinnesbeskaffenhet förmått uppdaga, får jag förklara att Halvord Hansson vid ifrågavarande misshandel m m föröfvande saknat förståndets fulla bruk till följd af plötsligen utbrutet ursinne, som numera öfvergått till tungsinne och slöhet; detta varder härmed på heder och samvete intygadt.

Rättegångshandlingarna bifogas vördsamt.

Uddevalla den 10 Januari 1891.

OE Åhlström

Med Dr, Fängelseläkare

Inkom den 28 Jan 91

Ransak d 11 Feb 91

No 1 Litt B

Till Domhufvanden i Tanums härad

I skrifvelse af den 16 innevarande månad hafven I, jemte öfverlemnande at Tanums Härads Rättsprotokoll för den 25 November och 12 December 1890 angående för misshandel tilltalade och häktade drängen Halfvord Hansson från Torbal, samt Fängelseläkaren m m Doktor O E Åhlströms attest af den 10 dennes, i enlighet med Häradsrättens den 12 December nästlidet år meddelade utslag anhållit om Kongl Medicinalstyrelsens utlåtande, huruvida den tilltalade vid de tillfällen de i protokollen omförmälda förbrytelser föröfvades kunde anses hafva helt och hållet eller till någon del saknat förståndets bruk.

Af rannsakningshandlingarna har Kongl Medicinalstyrelsen, med afseende å föremålet för det begärda utlåtandet, hufvudsakligen inhemtat:

att Halfvord Hansson är född 1870, eger hjälplig kristendomskunskap och är konfirmerad; att hans morbroder är sinnessjuk; att Hanssons städse vistats i föräldrahemmet, visat sig stillsam, dyster och inbunden samt egt svaga förståndsgåfvor; att han efter att hafva bevistat gudstjensten söndagen den 23 November 1890 blifvit påträffad i ett vedskjul under det han svårt misshandlat en 16 årig flicka vid namn Mathilda Johannesdotter på det sätt att han, efter att hafva slagit omkull henne, trampat på hennes hufvud; att då ett vittne vid namn Asklund dervid kommit tillstädes Hansson vid tillrop endast ett ögonblick hejdat sig och sedan fortsatt med misshandeln och såsom vittnet intygat "såg förskräcklig ut"; att ett vittne Johansson vid samma tillfälle förmärkt, att den tilltalades ögon rullat, hans blick varit hemsk och svår att glömma samt att han hväste med munnen och syntes likgiltig för hvad som skett; att samma vittne funnit den tilltalade besynnerlig och att han vid besök i vittnets salubod knappt sagt hvad han velat; att ett vittne Olausson funnit den tilltalade tyst och stillsam och att han på hemvägen efter misshandelns föröfvande varit lugn och upplyst vittnet om gångstigen till hemmet, äfvensom att den tilltalade senare på dagen sprungit omkring i hemtrakten och slagit ut en mängd fönsterrutor och kullslagit tvänne bistockar; att vid ransakningen den 25 sistlidna November den tilltalade lagt en fosforsticka å dombordet under förvirrat tal, sagt sig vara född 1888 och påstått sig hafva misshandlat flickan Mathilda Johannesdotter, "enär han skulle förstöra djefvulens gerningar", och äfven uppgifvit såsom orsak till sin gerning, att den tilltalade efter hemkomsten sagt sig hafva sörikt öfver hvad han gjort; att han sagt sig hafva begått ofoget i hemtrakten "derför att han skulle förstöra dylika stygga snaror", men sedermera ångrat äfven detta sitt förfarande; att den tilltalade vid ransakningen den 12 sistlidna december i allmänhet afgifvit rediga svar på framställda frågor, medgifvit, att uttrycket "djefvulens gerningar" varit dumt, sagt sig varit förtretad på Mathilda Johannesdotter, emedan hon pratade derom att några namngifna personer skulle slå den tilltalade, och hafva beslutat redan i kyrkan att härför hämnas på henne; att den tilltalade vid sistnämnda ransakning, ehuru han tycktes var vid redig sinnesförfattning, endast med svårighet kunnat förmås att tala och sagt sig känna tyngd och yrsel åt hufvudet.

Fängelseläkaren Åhlström yttrar angående den tilltaladees förhållande i fängelset hufvudsakligen följande: ansigtsuttrycket är lidanade eller likgiltigt; han har ingen arbetslust och ligger största delen af dagen på sängen; lynnet under de första dagarna af fängelsetiden uppbrusande och våldsamt, sedermera ojemnt och retligt, uppmärksamheten förminskad, uppfattningen ofullständig, minnet svagt, tankeverksamheten är långsam, talet lågt och svårfattligt, han svarar sällan på frågor och, då dessa beröra den begångna misshandeln, svarar han oföränderligt, att "det var ledt".

I sin på författningsenligt sätt bekräftade attest har Fängelseläkaren Åhlström förklarat, att Halfvard Hansson vid ifrågavarande misshandels m m föröfvande saknat förståndets fulla bruk till följd af plötsligen utbrutet ursinne som sedermera öfvergått till tungsinne och slöhet.

På grund af hvad sålunda i detta mål upplyst blifvit får Kongl Medicinalstyrelsen afgifva det utlåtande, att Halfvard Hansson vid åtalade gerningars begående måste anses hafva saknat förståndets bruk.

De insända handlingarna återställas härhos.

Stockholm den 23 Januari 1891

Auge Almén

Edw. Edholm

D M Pontén

G Bolling

? Nordlund

/ A J Buzelius

No 221 ang för misshandel tilltalade och häktade Halfvord Hanssons sinnesbeskaffenhet.

v281258.b2910

Inkom d 7 Febr 91

No 1 Litt C

Till Herr Domhufvanden i Tanums härad

Med anledning af Eder skrifvelse den 31 sistlidne January, får jag härmed öfverlemna bevis af underhörande läkare, att häktade Halfvord Hanssons från Torbal sinnesbeskaffenhet icke tillåter hans inställelse för ransakning undergående vid Tanums Häradsrätt den 11 i denna månad.

Kommande alltså Hansson icke att vid ransakningen inställas.....

(resten oläsligt, övertäckt)

v281258.b2920

no 1 Litt D

Ransakningsfången Halfvard Hanssons sinnesbeskaffenhet är fortfarande tungsint och slö, så att han icke besvarar frågor, ej heller talar annat än enstaka ord, hvadan jag anser, att hans nuvarande lugnare tillstånd skulle genom resa och derpå följande ransakning förvärras och sålunda icke tillåter hans inställelse inför domstolen; detta varder på heder och samvete intygadt.

O E Åhlström

Med Dr Fängelseläkaren

Uddevalla den 6 Februari 1891.

v281258.b2930

no 1 Litt E

Till

Tanums Häradsrätt!

Då det numera af vederbörande medicinalstyrelse intygas att häktade hemmasonen Halfvord Hansson från Torbal befinnes vara sinnessjuk, och möjligen ej varit fullkomligt normal vid föröfvandet af det våld och de brott vartill han tilltalats och ransakningen med honom föranleder.

Så får undertecknade vördsamt fästa Häradsrättens uppmärksamhet att sådana åtgärder med den häktade vidtages att samhället kan vara skyddade för hans vidare påkommande utbrott, ty han är och får anses som en mycket samhällsvadlig person.

Skulle hans föräldrar vilja åtaga sig att om honom taga vård och ansvara så har de redan visat sin oförmåga och olämplighet att en sådan vård och ansvar sig åtaga, enär då han efter det svåra våld han begått å flickan Mathilda Johannesdotter i Östby hvars lif han tagit om ej räddning mellan kommit, han då omhändertogs, och hemföljdes af flera personer till sitt hem och sina föräldrar, hvilka lofvade och ansvarade att honom uppvakta så att han ej skulle skada någon till lif eller egendom hvilket löfte af dem ej bättre iaktogs eller större skräck hos dem injagats änn att de samma qväll som vanligt och som ingenting ovanligt hänt lade sig att sofva alla husets innevånare som utgöres af den häktades föräldrar och en syster, utan att ställa någon vakt, eller tillkalla personers hjälp, för att styra sin rasande son, han passade då tillfället och sprang omkring i natten, och som det syntes af ursinnigt hämndbegär, och för det mesta hoss närboende grannar, och slog in glastrutor medelst stängar och inkastande af större och mindre stenar på sju olika ställen, och på alla ställen i de rum der innevånare hade sina sofplatser, hvarvid många personer stod i fara till lifvet allt detta försiggick utan att minsta motstånd gjordes å föräldrarnas sida eller att de ens gjorde allarm hoss närmaste grannar, eller påkallade någons hjälp, häraf synes att de äro högst olämpliga att om honom taga vård, och att ansvara honom är mera änn någon kan göra han kunde till exempel lika fort som han sprang omkring och slog in fönsterrutor och inkastade stenar genom fönstren, satt eld på skog och mark på hus och ladugårdar eller beröfvat menniskor lifvet.

Att hvad som försiggått med den häktade får vi anhålla att Häradsrätten tager saken i noga öfvervägande, och yrka vi att den häktade bör intagas å hospital eller vårdanstalt för sinnessjuka, enär han ådagalagt sin vådlighet, samt att samhället ej må lefva i skräck och fasa för honom, och varda skyddade till lif och egendom.

Hede den 11 Februari 1891

Hans Andersson Torbal, Anders Larsson Torbal,

Johan August Andreasson Östby,

H Johannesson Torbal, H Andreasson Torbal,

C Carolusson Ryrs Ödegård,

Samuel Appel i Torbal